

Fotografie: Viktor Kovacs

Cea mai bună cafea din oraș

Este greu să nu te îndrăgostești de Banska Stiavnica, un mic oraș medieval din sudul Slovaciei. Odinioară aici erau extrase aurul și argintul, iar clădirile orașului vechi sunt încă martore a bogăției din trecut a minerilor.

Puteți începe ziua cu o cafea la Art Café și cu o conversație cu proprietarul care este membru al Asociației pentru Turism Durabil din localitate. El vă poate ajuta să găsiți un loc de cazare, având astfel șansa să stați într-o clădire din secolul XVI sau XVII, restaurată ca în vremurile de odinioară, având însă confortul zilelor noastre.

Dacă vă plănuieți călătoria corespunzător, puteți să participați la unul din numeroasele festivaluri de stradă organizate în timpul verii, de către asociație.

Drumeția în împrejurimile pitorești poate fi o opțiune, sau puteți vizita muzeul mineritului ori grădina botanică. Splendidele mâncăruri slovace vă vor satisface curiozitatea pentru aromele locului și nu o să vă mai doriți și altceva.

Banska Stiavnica este unul dintre primele studii de caz din lume pentru implementarea Îndrumarului pentru Biodiversitate și Dezvoltarea Turismului din cadrul Convenției pentru Diversitate Biologică.

Dezvoltarea turismului durabil în această localitate a fost inițiată de către organizația Turism Ecologic în Europa (Ecological Tourism in Europe – ETE) din Germania și de către Asociația Drumul Chihlimbarului (Jantarova Cesta) în anul 2001. Pentru detalii contactați-l pe Michael Meyer, membru al consiliului director al ETE, la m.meyer@oete.de.

Fotografie: Zsuzsa Tolnay

Viața în afara peșterilor

Concerte de jazz și rock, cântece și dansuri naționale, comedii de stradă, piețe de artizanat, excursii cu ghid în mijlocul naturii, expoziții de artă – toate acestea și multe altele pot fi încercate într-un singur loc. În timpul celor 10 zile ale festivalului Gomor-Torna vizitatorii pot alege dintre mai mult de 100 de evenimente. În anul 2006 festivalul s-a desfășurat în 12 sate din ambele părți ale graniței ungaro-slovace. Pe perioada festivalului localnicii vă invită să luați parte la activități. Puteți să învățați un dans tradițional, să realizați articole de artizanat sau să gătiți mâncăruri tradiționale după rețete străvechi și, bineînțeles, veți putea păstra sau mânca propriile voastre creații.

Regiunea unde are loc festivalul este faimoasă pentru peșterile carstice cu stalactite și stalagmite. Mai demult, vizitatorii obișnuiau să vină și să plece în aceeași zi, ceea ce limita posibilitățile comunității locale de a obține venituri.

Organizarea festivalului este sprijinită de un proiect dedicat dezvoltării durabile a turismului în rezervațiile biosferei și, alături de oferirea de activități de calitate pentru turiști, festivalul are ca scop creșterea veniturilor localnicilor, păstrarea tradițiilor și îmbunătățirea cooperării între regiunile de graniță. Pentru mai multe informații contactați pe Zsuzsa Tolnay, Directorul Departamentului de Ecoturism și Educație Ecologică a Administrației Parcului Național Aggtelek la tolnayzs@mail.kvvm.hu.

Fotografie: Olga Sinelepo

Alăturați-vă călătoriei

Scopul nostru este de a face ca turismul în țările Europei Centrale și de Est să devină durabil. Ca urmare a practicării acestui tip de turism vor beneficia atât comunitățile locale, cât și natura, iar turiștii vor avea parte de experiențe de neuitat. Suntem organizații neguvernamentale din Bulgaria, Estonia, Ungaria, Germania, România, Polonia, Serbia și alte țări care lucrăm împreună sub umbrela Grupului de Lucru pentru Turism Durabil din cadrul CEEWEB. Ne străduim să atingem scopul nostru prin activități comune cum ar fi schimburi de informații, promovarea bunelor practici, instruire și educare, dezvoltarea de strategii, proiecte pilot și activități de influențare pozitivă a punctelor de vedere a clasei politice.

Sperăm ca această broșură să vă ajute să găsiți calea spre acel loc în care localnicii se bucură de viața pe care o duc, iar turiștii vor întotdeauna să se întoarcă. Contactați-ne dacă doriți să învățați mai multe despre turismul durabil, alăturați-vă grupului de lucru sau sprijiniți activitățile noastre.

CEEWEB – Grupul de Lucru din Europa Centrală și de Est pentru Protecția Biodiversității
Kuruclesi ut 11/a
1021 Budapest, Ungaria
Tel: +36 1 398 0135
Fax: +36 1 398 0136
E-mail: office@ceeweb.org
www.ceeweb.org

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al UE.
© CEEWEB, 2006

Turism durabil în prezent și viitor

În interior conține harta: Un sat al anului 2012 în care se practică turismul durabil.

www.ceeweb.org/workinggroups/sustainabletourism

Fotografie: Rita Francia

Tradiții moderne

Comunitatea Neaua formează o locație perfectă pentru a experimenta modul de viață tradițional de la poalele Carpaților din România. Copiii o să fie entuziasmați să vadă cum fierarul face potcoavele sau cum apiculorul scoate cu grijă ramele cu faguri din stup. Astfel de activități tradiționale sunt prezentate în timpul verii în cadrul Școlii Silvice, alături de drumeție, observarea păsărilor și descoperirea tainelor naturii.

Muzeul „Traiului Tradițional Local” este dedicat turiștilor și localnicilor. Printre alte animale, bivoli și porcii păroși de mangalița sunt crescuți în ferma muzeului. Creșterea acestor animale face parte din moștenirea regiunii și această practică revine tot mai mult. Revitalizarea și modernizarea agriculturii tradiționale este văzută ca cea mai bună soluție pentru prosperitatea comunității.

Creșterea animalelor și turismul rural sunt printre cele mai populare opțiuni pentru dezvoltarea locală, aceste opțiuni fiind alese chiar de către locuitorii. Proiectul pentru dezvoltarea durabilă a regiunii este implementat de către CEEWEB și Grupul Milvus cu implicarea activă a comunității locale și cu sprijinul financiar al Fundației DOEN din Olanda și al Fundației pentru Parteneriat din România. Pentru detalii contactați pe Marton Attila Kelemen, vicepreședintele Grupului Milvus, la marion.kelemen@milvus.ro.

Fotografie: Dominika Zareba

Miracole de zi cu zi

Părintele Romuald Wilk și generatorul eolian sunt două dintre principalele atracții ale comunității din Przyslop. Părintele care conduce mănăstirea Ordinului Carmeliților Desculți, care se află în sat, a inspirat multe activități ale comunității din regiune. Localnicii acestui sat mic din apropierea Parcului Național și Rezervației Biosferei Babia Gora din Polonia trăiesc în armonie cu Decalogul și natura.

Satul este mic, având doar 500 de locuitori, dar aceștia fac lucruri mari. De exemplu, ei au prevenit închiderea unei școli locale prin înființarea unui centru de educație pentru mediu. De asemenea, ei au dezvoltat o potecă educativă care este parte a Drumului Chihlimbarului și atrage numeroși turiști. Drumul Chihlimbarului pornește din Budapesta, Ungaria, prin Banska Stiavnica din Slovacia până în Cracovia, Polonia. Parcurgerea cu bicicleta a acestei poteci, lungă de 300 km, poate fi cu siguranță evenimentul vacanței de vară.

Pentru mai multe informații contactați Asociația pentru Dezvoltare Durabilă Przyslop, prin zawojasp4@interia.pl sau pe Dominika Zareba, Directorul National Greenways din cadrul Fundației pentru Parteneriat pentru Mediu din Polonia, prin dominika.zareba@epce.org.pl.

Fotografie: Mădălin Ștefănescu Sibbiu

Cel mai bun loc de muncă pe perioada verii

Natura îți va tăia respirația dacă vei face o călătorie cu barca în Rezervația Naturală Specială Zasavica, care se află în nordul Serbiei. De asemenea merită să vizitați orașul din apropiere Sremska Mitrovica pentru vestigiile romane sau un sat al Zasavica I, unde localnicii pot oferi vizitatorilor o privire de ansamblu asupra bucătăriei tradiționale, artizanatului sau a vieții la țară în general.

Oameni din întreaga lume pot avea zile de aventură dacă vin în rezervația naturală pentru a-și petrece vacanța într-un mod diferit. Munca voluntară în cadrul Taberelor Internaționale de Muncă poate să includă crearea de suveniruri din materiale naturale sau ajutor pentru păstrarea nivelului apelor la cote normale prin curățarea suprafeței râurilor de vegetația nedorită. Partea distractivă include atât excursii și petreceri de seară, cât și munca în sine.

Atât dedicația administratorului ariei protejate, cât și a altora, face posibilă implementarea planului de management al turismului în cadrul rezervației. Planul preliminar a fost dezvoltat în 2004 de către organizația Turism Ecologic în Europa și asociația Goransko-ekoloski pokret care administrează aria protejată cu sprijinul altor organizații, cum ar fi CenORT, E-Team sau CEEWEB. Pentru mai multe informații contactați-l pe Slobodan Simic, directorul Goransko-ekoloski pokret la zasavica@zasavica.org.yu.

7 recomandări cum să începi să practici turismul durabil

- 1 Citește o carte despre turismul durabil. Descarcă una de la adresa: www.ceeweb.org/workinggroups/sustainabletourism/resources
- 2 Cumpără produse locale. Călătorește cu trenul. Practică chiar tu turismul durabil.
- 3 Învăță despre tradițiile locale.
- 4 Bucură-te de ceea ce faci.
- 5 Întâlnește diferiți oameni pentru a discuta despre ceea ce este turismul durabil și ce poți face pentru acesta.
- 6 Gândește-te la ceva care poate fi adăugat la această listă.
- 7 Scrie la office@ecouriverzi.ro, spune-ne despre planurile tale.

Luarea deciziilor în comun

Un loc unde toți sunt bucuroși pentru viitorul lor

Primăria, de obicei aici au loc întâlnirile Asociației pentru Turism Durabil

Primarul a fost printre inițiatorii dezvoltării turismului durabil în sat. „Am realizat totul împreună cu comunitatea locală, inclusiv cu întreprinzătorii locali”, spune el. „Probabil de aceea am avut așa succes: am implementat deciziile noastre. Când am început în 2006 – acum 6 ani, este surprinzător ce repede trece timpul – satul nostru a avut mulți șomeri și practic nici un turist. Trăim într-un loc atât de frumos, dar tinerii părăsesc satul pentru orașe”. Primarul râde, „ca să fiu sincer, când am fost prima dată ales, situația părea să fie aici fără speranță. N-am avut nici o idee despre ce trebuie să fac”.

„Cred că cea mai importantă schimbare care a avut loc în acești 6 ani, în ceea ce privește dezvoltarea turismului durabil în sat, pe lângă faptul că oamenii sunt mai buni în ceea ce fac, acum ei și înțeleg că își pot îmbunătăți traiul. Ne-am hotărât asupra viitorului împreună și suntem foarte mândri de aceasta”.

„La început am fost sprijiniți de către organizațiile neguvernamentale din afara satului. Ei au organizat instruirii, ne-au explicat cum să atragem turiști, cum să ne păstrăm cultura și natura în același timp, astfel încât turiștii să revină mereu. Însă noi înșine am făcut toate planurile. Ne-am urmat propriile viziuni despre viitorul satului și ne-am implementat propriile planuri.”

Prosperitate pe termen lung

Turiștii savurează mâncărurile și băuturile locale

Berărie, cramă

Familia Bugariu are vie. Acum câțiva ani și-au deschis propria pivniță de vinuri pentru vizitatori. Dna Bugariu spune: „Obişnuim să vindem strugurii pe care îi culegeam unui mare producător de vin și să facem vin doar pentru noi.

Dar când turiștii au început să vină în satul nostru, am început să-i servim cu vinul propriu. Nu poți găsi oriunde așa vin bun, trebuie să vii în satul nostru pentru acesta. Avem turiști care ne vizitează cu regularitate pentru vinul nostru și pentru poveștile soțului meu. Lui îi place să povestească cum se ocupă de struguri, cum face vinul.”

Dl. Bugariu adaugă: „Nu este ușor să-ți deschizi propria afacere. Vecinii m-au convins să fac acest lucru. Ei au o fermă ecologică și un restaurant. Turiștii urmăresc calitatea alimentelor și băuturilor care sunt din produse crescute și depozitate în mod natural, care nu trebuie să fie transportate mii de kilometri, așa că rămân proaspete. Afacerea lor este una de succes.”

Venituri obținute de la turiștii care rămân peste noapte

Campare

Hotel, pensiune

Pensiunea familiei Sorescu a fost certificată ca pensiune de turism durabil acum 10 luni. În vigoare din 1995, pensiunea are mai mult de 15 ani de funcționare. „Ne-am gândit că certificarea pensiunii este o șansă bună. Chiar așa și este, astfel că noi primim acum mai mulți turiști”, spune proprietarul.

„Ne-am așteptat să fie suficient să instalăm becuri economice și să economisim apa (am făcut aceasta și pentru a economisi bani). Dar când am certificat pensiunea am realizat că trebuie să schimbăm modul de organizare. A fost necesar să renovăm, iar mobila aceasta nouă pe care o vedeți aici este făcută de un tâmplar din sat. Acum cumpărăm majoritatea produselor pentru mic dejun de la un vecin. În acest fel ajutăm satul să prospere. Ceea ce mă mulțumește cel mai mult la aceste schimbări este că majorității vizitatorilor le place și mai mult pensiunea acum. Cartea de oaspeți este plină de însemnări ca: „mâncarea este nemaipomenită”, „un loc foarte plăcut”, „venim și la anul.”

Locuri de muncă pe termen lung

Punct de informare

Asociația pentru Turism Durabil culege informații despre locurile unde se oferă cazare în sat, unde se poate servi masa și de unde se pot cumpăra suveniruri. A publicat atât o hartă pe care sunt marcate punctele de interes turistic, cât și câteva broșuri cu informații utile pentru vizitatori. „Am venit aici pentru o zi, ca să vizitez castelul din apropiere, dar se pare că trebuie să mai stau o zi sau două”, spune Camelia. „Sunt atâtea de făcut în acest sat. Măine plănuiesc să vizitez muzeul și am văzut un afiș despre festivalul de la vară.”

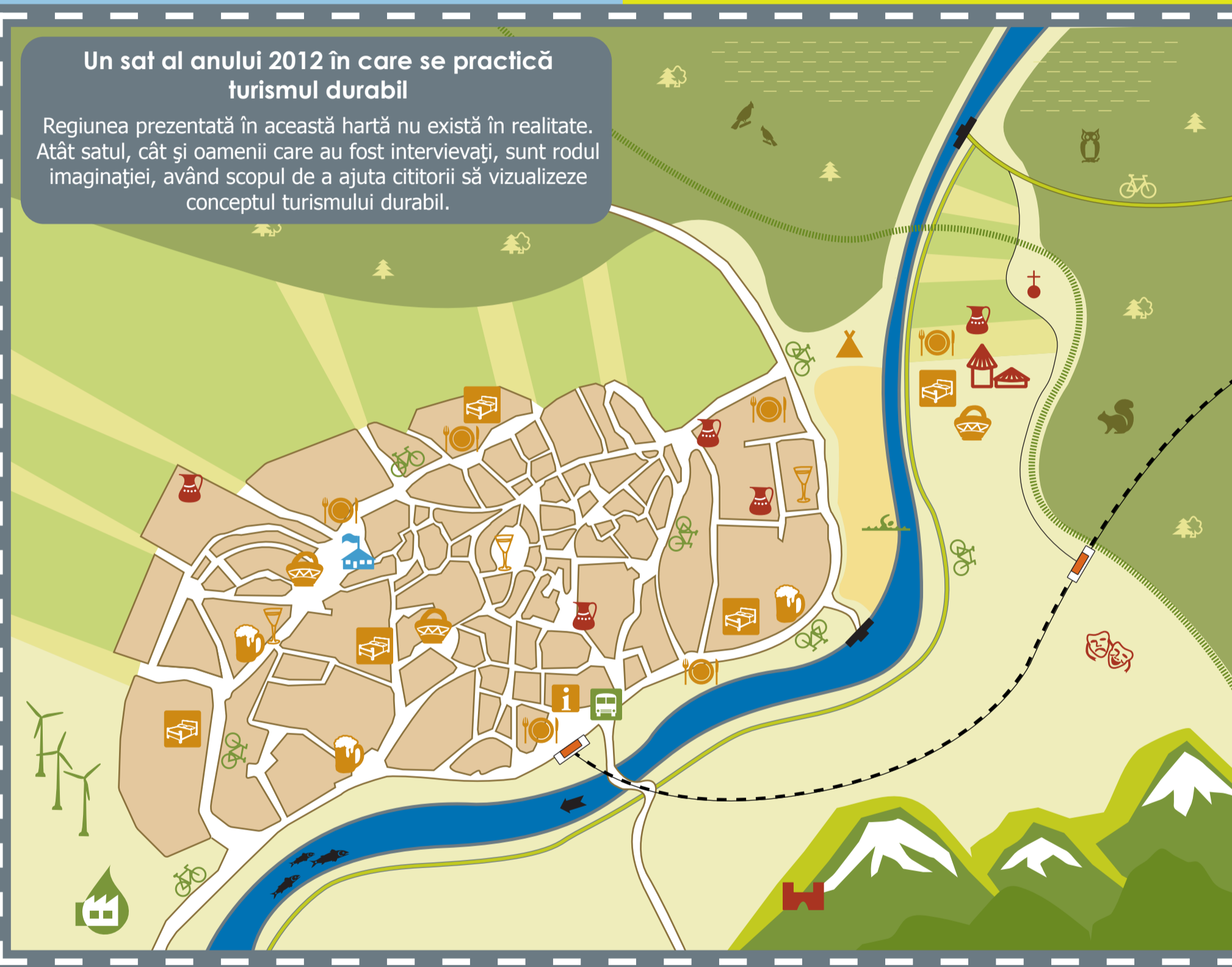
Dl. Haș este responsabil în cadrul asociației cu promovarea imaginii satului. „Încercăm să atragem turiști care apreciază cultura și natura. Este important ca numărul mare de turiști care vin aici să nu strice ceea ce avem noi acum. Nu numai pentru că ne iubim satul, dar și pentru că vrem ca turiștii să se reîntoarcă.

Familia Ionescu are o fermă ecologică și un restaurant, iar succesul lor se datorează în mare măsură dezvoltării turismului durabil în sat. „Am luat parte la procesul de la început”, spune dna Ionescu. „Am intrat în Asociația de Turism Durabil din 2009, acum 3 ani, când a fost înființată. Membrii asociației se întâlnesc constant, o dată la câteva luni, pentru a discuta despre experiențele lor și pentru a decide cum să dezvolte turismul mai bine. Vin tot mai mulți turiști, și chiar am avut la un moment dat o ofertă de la un investitor străin care a vrut să construiască un hotel mare în sat. Am discutat despre acest lucru în asociație și am decis să refuzăm oferta. Am preferat să păstrăm turiștii care vin doar pentru noi.

„Cum am făcut?” Dl. Ionescu trebuie să se gândească înainte să răspundă. „Totul a început cu niște instruirii. Apoi am pregătit un plan de dezvoltare a turismului durabil din sat și acum îl punem în aplicare. Acum totul ne pare simplu. Chiar și cu soția mea am avut câteva contradicții, imaginați-vă cum a fost să cădem de acord cu toți vecinii despre cum să arate satul nostru în următorii 50 de ani. Dar a fost și distractiv.”

Un sat al anului 2012 în care se practică turismul durabil

Regiunea prezentată în această hartă nu există în realitate. Atât satul, cât și oamenii care au fost intervievați, sunt rodul imaginației, având scopul de a ajuta cititorii să vizualizeze conceptul turismului durabil.

Comunitatea locală vinde produse artisanale

Magazinul de artizanat

Dna Stoica are un magazin de artizanat. „Am pus tot sufletul în acest magazin. Nu am soț și nici copii. Acest magazin este viața mea. Toate aceste lucruri din jurul meu au ceva personal. Îi cunosc bine pe oamenii care le fac. Doar uitați-vă la această vază – este făcută de dl. Pașcu! Este un adevărat artist! Era atât de chipeș când era tânăr...”

„Și uitați-vă la această băncuță de lemn, nu este draguță? Dl. Cosma a făcut toată mobila folosind lemn din zonă. L-am pus în legătură cu familia Sorescu, iar aceștia i-au cerut să le facă mobila pentru pensiunea lor. Întotdeauna încerc să ajut oamenii care au restaurante sau pensiuni aici să intre în contact cu artiștii locali. Satul este mic, dar se întâmplă ca unii să nu se cunoască între ei.

Dar sunt fericită când un turist cumpără ceva. Atunci încerc să-mi imaginez ce se va întâmpla cu achiziția. Va fi un cadou pentru cineva sau o amintire din această excursie frumoasă? Bineînțeles că mă bucur la fel de mult și de banii încasați” adaugă ea.

Bucurându-ne de natură și de o sănătate mai bună

Recreere activă

Rute pentru biciclete

Debarcader

Poteci turistice

„Am venit aici acum două săptămâni. E păcat că nu putem sta mai multe zile. Copiii noștri le place mult aici”, spune un cuplu tânăr, în timp ce se uită la fiul și fiica lor, mai mici de 10 ani, cum se joacă în apă.

„Da, venim deseori aici la plajă. Aceste două săptămâni de înot, ciclism și drumeție înseamnă mult pentru noi, deodată ce nu poți face asta în oraș. Ce loc potrivit pentru odihnă! Sunt multe poteci turistice, poți închiria o bicicletă sau poți juca volei pe plajă.

Săptămâna trecută am traversat râul cu barca și am făcut un tur al ariilor protejate. Cu siguranță, pentru copiii noștri, această excursie va fi de neuitat. Marius, cel mai mic dintre ei, încă se mai uită după bufnite în copaci de îndată ce se lasă seara.”

Natura va rămâne mereu folositoare

Limită de arii naturale protejate

Pădure, mlaștină

Victor lucrează ca și ghid în rezervațiile naturale. S-a născut în sat și spune că frumoasele păduri, munții și râul l-au inspirat să devină biolog.

„Sunt cu adevărat fericit că pot lucra aici și că pot arăta toate aceste minunății și altora”, spune tânărul ghid de 26 de ani. „Am avut și vremuri mai grele în trecut – era în plan construirea unei fabrici imense în vecinătate. Am crezut că se va tăia pădurea, că se va polua râul, că se va avea mlaștină. Dar apoi, câțiva dintre oamenii înțelepți din sat au găsit soluția – să dezvolte mai bine turismul și să creeze locuri de muncă, fără să distrugă natura. Am urmat principiile Îndrumarului asupra Dezvoltării Biodiversității și Turismului din cadrul Convenției pentru Diversitate Biologică”.

Doamna Popovici este proprietara unei agenții de turism, care aduce un număr mare de turiști în sat. Ea vorbește cu stimă despre oamenii care au inițiat schimbarea: „Într-adevăr sunt foarte recunoscătoare oamenilor care au fost înțelepți la acel moment dat. Natura protejată este cea mai mare atracție pentru vizitatori, așa că și firma mea face multe pentru a o proteja. De asemenea, am angajat ghizi locali. Cea mai mare valoare a satului este pădurea – multe locuri de muncă a oamenilor din sat depind de ea.”

Un loc ușor de găsit, curat și astfel plăcut

Instalație de tratare a apelor uzate, instalație de energie regenerabilă

Autogară, gară

„Turiștii vin și pleacă, dar vreau ca râul să rămână curat, ca să pot pescui când mă voi pensiona”, spune responsabilul de protecția mediului din sat. Mai ne spune și un secret bine păstrat – „instalația noastră de tratare a apei uzate este nouă. Primăria nu și-ar fi putut permite acest lucru înainte de începerea dezvoltării turismului. De asemenea și morile de vânt sunt noi. Am strâns bani de la donatori pentru implementarea planului de dezvoltare turistică – de acolo avem bani.

Am folosit și banii strânși de la turiști pentru a amenaja rutele pentru bicicliști. Când am lucrat la planul de dezvoltare locală, oamenii au spus că vor mai mulți turiști, dar nu vroiau prea multe mașini în sat. Așa că am dezvoltat un program prin care să încurajăm turiștii să vină cu transportul în comun. De exemplu, dacă arată biletul de tren la pensiune, primesc o reducere.”

O Regiune Plină de Viață

Tradiții vii

Castel

Satul ecologic

Biserică

„Vă mai amintiți? Toate s-au schimbat în bine de când tânărul nostru preot a venit aici. De atunci foarte mulți oameni se adună la Festivalul Bisericii ca și când ar fi tineri”, povestesc două femei mai în vârstă.

„Este adevărat, după ce tânărul preot s-a alăturat Asociației pentru Turism Durabil, multe lucruri bune s-au întâmplat”, confirmă dl. Costea, un bărbat tânăr și înalt. „Unii ar spune că satul ecologic este un muzeu unde te poți distra. Dar este de asemenea și casa mea.” spune el rar. „Pe partea cealaltă a râului erau câteva clădiri a unei ferme vechi abandonate. Eu sunt arhitect și m-am gândit "de ce să nu le renovez?" Desigur că am avut nevoie de ceva ajutor. Patru veri la rând am organizat tabere de lucru având ca temă refacerea arhitecturii tradiționale. Acum aici locuim trei familii, toate având copii. Administrăm și o fermă ecologică, un muzeu etnografic într-una dintre case și un magazin de suveniruri. Încă mai organizăm tabere de vară pentru meserii tradiționale din regiune. În ultima dintre ele, care a fost despre împletirea coșurilor și sculptură în lemn, am invitat și un specialist”.

Festivaluri pentru a celebra unicitatea regiunii

Scenă în aer liber

Daniela este responsabilă de organizarea evenimentelor din Parcul Național, care are și statut de Rezervație a Biosferei conferit de UNESCO prin programul „Omul și Biosfera”. „Scena în aer liber aparține primăriei și este situată în afara Parcului Național. Dar totuși este în zona tampon, așa că am obținut niște fonduri pentru renovare și întreținere. Este locul perfect pentru Festivalul „Cultură în Natură”, pe care îl organizăm în fiecare an.”

„Suntem foarte bucuroși să cooperăm cu Daniela”, spune primarul. „Festivalul este mereu un mare succes. Pentru mine, cel mai important lucru este că locuitorii satului se bucură de festival și ca vizitatori, și ca interpreți. Avem o cultură bogată de care suntem foarte mândri. Eu personal fac parte din grupul de dans tradițional și urc pe scenă în fiecare an. De asemenea, festivalul atrage sute de turiști care, bineînțeles, aduc mulți bani în sat.”

Meșteșuguri și artă tradițională reînviată

Atelier de meșteșuguri

Domnul Miron nu și-a abandonat niciodată meșteșugul, dar ridurile de pe fața sa sunt semnul timpurilor grele pe care le-a trăit. „Cu ani în urmă acest sat era faimos pentru olărit și ceramică. Sunt foarte bucuros să văd că această faimă revine. I-am arătat băiatului meu tot ceea ce, la rândul său, tatăl meu mi-a arătat mie, însă, din nefericire, băiatul meu nu a putut supraviețui din acest meșteșug și a plecat la oraș. Odată cu dezvoltarea turismului în sat, băiatul meu s-a întors și acum lucrăm împreună. Vânzările merg atât de bine, încât rar avem momente libere.

Andrei, băiatul olarului spune: „Multe lucruri s-au schimbat aici, așa că m-am hotărât să revin și n-am nici un fel de regret. Vindem prin magazinul de suveniruri, pe durata Festivalului „Cultură în natură” și facem farfurii și altă veselă pentru restaurantele și pensiunile locale. De asemenea, ofer lecții de olărit copiilor.

Este bine să fii din nou acasă. Văd că și alte meșteșuguri redevin foarte populare. Ați observat că multe case din sat sunt decorate cu lemn sculptat? Ca și olăritul, această meserie era aproape uitată, dar acum sunt din nou în sat oameni pricepuți în a sculpta lemnul.”